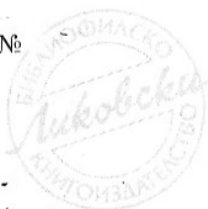

Отпечатано в 500
номериран
екземпляр

Ваш пореден №

ISBN 954-522-008-2

- © Светлозар Игов – предговор
- © Богдан Мавродинов – библиотечно оформление
- © Николай Ликовски – издател

c/o Jusautor, Sofia

СИРАЖ ЖИТНИК

ИЗПОВЕДИ

1994

Библиофилско
издателство
„ЛИКОВСКИ“

148833

B-1

ПОЕТЪТ СИРАК СКИТНИК

Дълги години „забравен“ (равно на забранен) като творец през последните две десетилетия Сирак Скитник отново и все по-често влиза в полезрението както на историците на българската култура, така и на публиката. Защото не можеше една така значима градивна фигура на българската художествена култура да бъде пренебрегната, да не се види присъствието и влиянието ѝ в развитието на ред български изкуства. Съвсем естествено бе най-напред да бъде оценен приносът му в пластическите изкуства, където Сирак Скитник се изявява като многостранно даровит творец – живописец, график, илюстратор, декоратор, сценограф. И като един от създателите и първомайсторите на българската художествена критика.

В комплекса от изследвания за делото на Сирак Скитник най-малко внимание е обръщано на въпроса „Сирак Скитник и литературата“. Единствен Кирил Кръстев в по-ново време разгледа в монографията си за него и поетическото му дело, макар да бе необходимо предпазлив в оценката си, призовавайки литераторите да се изкажат за мястото му в историята на българската поезия.

Това че на Сирак Скитник българското изкуство-знание обръща по-голямо внимание от българското

Българска	Второ издание
Формат	32/70/100
Тираж	500 + 28
Набор	ИПК „Родина“ ЕОД
Печат и подвързия	ДФ „Полиграфически комбинат“
Издателски коли	5,90
Печатни коли	8
Цена	70,00 лв.

148832

Б-1

ПОЕТЪТ СИРАК СКИТНИК

Дълги години „забравен“ (равно на забранен) като творец през последните две десетилетия Сирак Скитник отново и все по-често влиза в ползрението както на историците на българската култура, така и на публиката. Защото не можеше една така значима градивна фигура на българската художествена култура да бъде пренебрегната, да не се види присъствието и влиянието ѝ в развитието на ред български изкуства. Съвсем естествено бе най-напред да бъде оценен приносът му в пластическите изкуства, където Сирак Скитник се изявява като многостранно даровит творец – живописец, график, илюстратор, декоратор, сценограф. И като един от създателите и първомайсторите на българската художествена критика.

В комплекса от изследвания за делото на Сирак Скитник най-малко внимание е обръщано на въпроса „Сирак Скитник и литературата“. Единствен Кирил Кръстев в по-ново време разгледа в монографията си за него и поетическото му дело, макар да бе необходимо предпазлив в оценката си, призовавайки литераторите да се изкажат за мястото му в историята на българската поезия.

Това че на Сирак Скитник българското изкуствознание обръща по-голямо внимание от българското

Българска	Второ издание
Формат	32/70/100
Тираж	500 + 28
Набор	ИПК „Родина“ ЕОД
Печат и подвързия	ДФ „Полиграфически комбинат“
Издателски коли	5,90
Печатни коли	8
Цена	70,00 лв.

литературознание, има своето естествено обяснение – неговият принос в пластическите изкуства е далеч по-голям от приноса му в литературата. И това не е само мнението на литературната критика, но и самооценката на Сирак Скитник, който в зрелите си творчески години не само напуска поезията, но и си спомня за нея с иронично снизхождение.

И наистина поезията на Сирак Скитник е само напипване на истинското призвание в индивидуалното му творческо развитие. И все пак не смятам, че литературната ни история справедливо е пренебрегнала делото на един от по-скромните поети сред плеядата от блестящи имена на българския символизъм.

По собственото му признание Сирак Скитник се е занимавал с поезия от най-ранните си години и печата за пръв път седемнадесетгодишен. Първите му стихотворни опити засега не са изследователски идентифицирани и за негов литературен дебют се приемат публикациите му в списание „Художник“ от 1906 година. Тези опити носят белега на дебютна незрелост в духа на тогавашните поетически моди. Пребиваването му в Русия (1908–1912), където учи живопис, импулсира и поетическите му изяви, които са оплодени от тогавашната руска поезия. Към

изтъкнатата досега от изследователите близост на Сирак Скитник с художниците от кръга „Мир искусства“ трябва да се прибави и влиянието му от ред руски поети от Балмонт до Блок, което слага отпечатък не само върху поетическите му опити, но и върху цялостния му културен облик.

През 1910 година Сирак Скитник се завръща за няколко месеца в България вече като изявен художник и поет. В това време поетическата му слава дори е по-голяма. През същата година публикува в сп. „Художник“ и „Наблюдател“ нови поетически творби и импресивно лирическа проза. А включването му в забележителната антология на Подвързачов и Дебелянов е израз на респекта, който е будел сред по-младите си събратя, и е свидетелство, че в своето време присъствието му на поет не е било незабележимо.

Проверка на тези надежди е книгата му „Изповеди“, която излиза през същата 1910 година в родния му град Сливен и намира доста широк отклик сред критиката. Сред няколкото положителни отзива за нея се откроява обемната статия на Владимир Минев във в. „Пряпорец“ – плод повече на приятелски чувства, отколкото на компетентен критически анализ. Повечето от меродавните

литературни критици обаче са далеч от похвалната оценка. Алберт Гечев в годишния си литературен преглед не отрича на Сирак Скитник „способността да чува музиката на живота, на неговата печал, на неговото тържествено величие“, но заключава: „Но оттук до поезията има една голяма крачка. Тая обща мъгла, в която плува и чувство, и стих у него, не ми се харесва, трябва да духат още силни ветрове, за да се проясни всичко в душата на тоя млад човек и тогава ще можем да видим ясно какъв поет е той.“ А статията на Владимир Василев в „Демократически преглед“ (където впрочем Сирак Скитник печата своите известни литературно-художествени писма от Русия) е направо унищожителна. Тази статия, наречена „Пантеисти и манияци“, е една от блестящите полемики на бъдещия редактор на „Златорог“. Характеристиките на Василев за „сираческата“ поезия са убийствени, заключението е: „Какво общо има тая поезия с модернизма, какво общо има тя въобще с поезията?“

Не би могло да се каже, че отрицателните отзиви не са уллучили някои действителни слабости в поезията на Сирак Скитник. Това е почувствувал и самият той, защото впоследствие намира истинското си призвание в друго изкуство. За това свидетел

ствува и дружбата, която го свързва с яростния отрицател на младежката му поезия Владимир Василев, който приема вече утвърдения художник и критик Сирак Скитник за сътрудник и редактор в своето труднодостъпно издание „Златорог“.

Поезията на Сирак Скитник наистина не се извисява до лирическите върхове, които достига българската поезия в лицето на големите поети на българския символизъм. Но тя има своите скромни достоинства и в поетическата картина на своето време, и в пътя на българската поезия, и като важен акцент в артистичния образ на забележителния културен феномен Сирак Скитник.

Поезията на младия Сирак Скитник наистина не представя нито завършено изградена, нито ярка творческа индивидуалност. В нея ще срещнем доста преки реминисценции и от Яворов, и от Пенчо Славейков, тя би могла да се възприеме дори като антология на общите места на поезията на неговото време. Но нали те не липсват не само у „малките“, но и у „големите“ поети на това време. У кой ли тогавашен поет няма „сънища“, „блянове“, „молитвена тишина“, „лазури“, „царкини“, „замъци“, „лъчи“, „теменуги“, „хризантеми“... Трудно е обаче да допуснем, че творец с критическото самосъзнание на

Сирак Скитник е бил несъзнателно реминисцентен, по-вероятно е той да е търсил съзнателен творчески „спор“ и синтез с поезията на своите съвременници (Яворовите „Две хубави очи“ у него са станали „Две хубави ръце“). Но търсеният творчески синтез у Сирак Скитник не е постигнал особено успешни художествени резултати. Не само защото поезията му изобилствува от „обща места“, характерни за поетиката на времето. А и защото те не са подчинени на организиращ конструктивен принцип, който би могъл да ги претопи в индивидуално-оригинална творческа сплав. Впечатлението за аморфност, което създава тази поезия, „общата мъгла, в която плува всичко“ (по сполучливото наблюдение на Алберт Гечев) идва от отсъствието на такъв конструктивен принцип. В поезията на Сирак Скитник липсва (или поне е твърде бледо очертан) образът на ярко индивидуализиран лирически герой, какъвто създадоха неговите съвременници от Яворов и Димитър Бояджиев до Дебелянов и Лилиев.

Поезията на Сирак Скитник е аморфна в още едно отношение. На нея ѝ липсва индивидуален глас, ясна поетическа дикция, определена интонационно-ритмична структура, собствена словесна музика, бих казал дори – определен акустичен образ, какъвто

създадоха неговите съвременници. Символист в цялостната си емоционално-образна гама, Сирак Скитник се е отказал от основния принцип на българския символизъм, който прие девиза на Верлен „Музиката преди всичко“. Неговата поезия се е отказала от класическия музикално-интонационен принцип на изразяване, но още не е достигнала онази изразна структура, която ще почувствуваме в рапсодичния верлибризъм на Емануил Попдимитров и Багряна, макар на места да предвещава нещо от тях. Поезията на Сирак Скитник не е постигнала своя изразителен глас.

И все пак при цялата аморфност на тази поезия от нейната словесна мъгла в душата остава някакво ехо, в което смътно долавяме някакъв лик. Поезията на Сирак Скитник няма свой глас, но има свое сияние. Сирак Скитник се е отказал да прави поезия от „музика“, защото сякаш иска да я създаде от „лъчи“. Някакво сияние от розово и снежно, от златно и сребърно, някакъв музикален хаос от цветове блуждае в неговата поезия и търси своята изразна кристализация. Тази кристализация обаче се осъществи творчески зряло не в поезията, а в живописата. Картина като „Скреж“ е визуална парафраза на онова, което в поезията на Сирак Скитник не можа да крис-

тализира, може би защото багрениите сияния са предназначени да кристализират с бои върху платната, а не с думи върху хартията, въпреки че литературата има и блестящи примери на предметно-пластична поезия. Тази тенденция обаче във времето на Сирак Скитник не бе актуална, тя се изрази след късния Дебелянов и Далчев.

В своята поезия Сирак Скитник сякаш иска да изрази музиката на лъчите във време, когато българската поезия искаше да бъде само музика. Сирак Скитник не успя, а може би и не искаше да превръща поезията си в музика. А за „музиката на лъчите“ по-съответна се оказва четката на художника.

В този смисъл поражението на поета Сирак Скитник не е нетворческо поражение. То е част от пътя му на художник. И от авантюрите на българското изкуство в пътя му към модерна художествена изразност.

Светлозар ИГОВ

УТРО

Безсилно стенеща, отхожда си нощта
и лебеди отлитащи разсипват розови венци.
Опиянени чучулиги сребърни струи разливат
по златни падини и сънни долини.

Над сънни светове
могъщи блеснали крила се къпят във поднебните
пустини. . .

Денят се ражда горе във прозирни синини,
денят се ражда сам, разсипал кървави стрели
след бягащи смутени тъмнини. . .

ПЕСЕНТА НА ПУРПУРА

Жена, над всички стари пролети-забвение. . .
 Сега: разгъвам кърдите на есенна лоза,
 окъпана във треперящи капчици роса,
 и дъхам трепета на пролетно опиянение. . .
 О, ти, в порочна нега пристъпй и благовонний сок
 из чашата порочна да отпием. . .

Пролигнала над тъмни пропасти –
 самосияюща. Разкъсала безкрайний чер вуал на сън
 непрояснен,
 обкичена със пеещи цветя. Опиянена –
 със вдъхновеното пробуждане на новий ден,
 на облак пурпурен – пламтяща долети. . .

Развихрила сияющи коси
 из плаващи, разсънени зари,
 окъпана във злато и дъги,
 ялмазний съд на младостта, о, ти, желанна, поднеси
 в венци от лозови листа и благовонен плод –
 и грешно-сладкий сок из него да отпием. . .

Сирак
Скитник

Рисунка
към
поемите
на Едгар По

УТРО

Отбулени синеят небесата
от победно щастие. . .
На пролетта пред сребърните двери
възправен, новий ден се смее.

Във чашката на всеки цвят трепери
благоуханна светеща роса. . .

Преплитат се залутани лучи
в пияната симфония на пролетта. . .
В усмивката на всеки цвят сияе
полуразцъфнала, прозрачна красота. . .

Просяйнанали, синеят небесата
от победно щастие. . .

9803/94

И ВЪРНА МЕ. . .

Немирний ден заспива
на есенната нощ в смразените прегръдки.
Сред тъмни небеса – в замъглений простор застива
тревожното дишане на земни суети. . .

Не помниш ли, че дойде ти сред тъмнини,
когато те не чаках – измъчен от очакване?
И върна ме сред сенките на моите мъртви дни,
сред пляска на пурпурно море.

О, помниш ли? Немирний ден заспива
на пролетната нощ в прозрачните обятия. . .
Грижливо звездний плащ обвива
новородени блян на смъртните. . .

ТОГАЗ ЕЛА. . .

Понякога сред нощите безумие гори
тревожний дух. . . Тогаз край мен на пръсти отмини.
Ще дойде ден и пламнали зори
ще впият пурпурни уста в очакващи очи. . .
Тогаз – ела!

Понякога сред нощите безсмислие гори безпътний
дух
и ти – не ме докосвай! – кат чужда отмини!
Ще дойде ден – ще дойде той, и в радостна умора
ще отпочинем в бляска на слънчеви вълни. . .
Тогаз – ела, ела!

СВЕТЛИНА

Разкъсал вихрено одеждите на мрака
ще дойде той – сияние и младост!
Сред нощите отдавна чакания ден –
ще дойде той, когато никой го не чака.

Света безумни блян приспива в тъмнина,
но ето ден! – възторжено стенание ще поздрави
горящите зари на нова светлина. . .
О, ето ден: и пламнали, разкапват се одеждите
на мрака. . .

ДЕН И НОЩ

Вуречен час обвисва мълчалив вуал,
обвеян от вълните на нощта. . .
Усмихнати, заспиват белите цветя
във меките коси на пролетта. . .

Но ето ден! – покъсал пурпурни мъгли,
възправа се красив. . . Над сънни равнини
отлитат облаци, пронизани със кървави стрели. . .

Протяга розови ръце деня, окъпан в сребърна роса
и пролетта, опиянена го целува – по равнини,
отметнала разсипана коса.

И идва час – обвисва мълчалив вуал,
обвяван от вълните сънни на нощта.
Усмихнати, заспиват дишащи цветя
в цъфтящите коси на пролетта. . .

УСМИВКА

Отбулват се прозрачни небеса
в разплакани очи. Трепери в тях
кат в чашките на теменуги
усмихната роса. . .

Синеят се в разплакани очи
прозрачни небеса: далечни дни, очаквани насъне. . .
Сега засмей се ти, като окъпан в сълзи цвят
пред първите лучи. . . !

СРЕД ТАНЦА НА ЛУЧИТЕ

Ний бяхме много – черен ред от сенки
плачущи под черний дъх
на смръзналата нощ. . . залутани из непристъпни
тъмнини. . .
Ний бяхме много: слабите измряха по безкрайний
път –
сега съм сам: пред радостните тайни на духът. . .

В душата си по съсипни възлизам във просяйнали
простори,
невидима ръка притвори
на глух, оставен храм порутените двери. . .
Сега съм сам – танцуещ сред лучи.

А слабите измряха по безкрайний път. . .
Сега съм сам: развихрил пламнали коси, летя –
лучи, лучи и вихрена игра в лазурите. Ела, о, смърт,
и тайната във твоите очи бездъни да смутя. . .

ПУРПУРНО УТРО

О, пламнало сияние на новий ден,
летим към теб. . .
Копнеж стихиен, призрачен, безумен блен
ни вихрено отнися там. . .
Със дивий, волен бяг на вихър заледен
летим към теб, незидан храм. . .

Отнисани от тъмно щастие, летим
в разбунен, кървав океан. . .
От нямамо възжеление и страст горим
в прозрачен сияен твърд метал.
Да възплътим
над бездните новородений идеал. . .

ЗЛЪЧНИ ГРИВИ

Ний мълния и буря сме –
 сред вихрений ехтеж на бурите летим,
 и пътят ни през трупове извива в тъмнините. . .

Кат мълния горим,
 родени в лавата кипяща на вулкан.

Ний буря сме –
 кат злъчни гриви вихрено размятани
 над трупове – кипящ от болни страсти океан. . .
 Летим, горим
 и пътят ни извива в висините
 над мировата суета. . .

ПРИ ГЛЕТЧЕРИТЕ

Над мировата суета
 от кръв – смразена кръв – и черепи велики храм
 ще изградим

до виолетни висини на мисълта –
 на мощно вихрената, ярка мисъл
 на живий Бог – творец.
 Една: възмогната на висина от изранени трупове,
 ще впиwa светец взор в мъгливо-кървавий предел
 на битието. . .

И в буря – гръм ще въплотим
 родений в мълниите идеал...
 От кървави сърца, разцъфнали кат мак пламтящ,
 венец
 ще поднесем на първата мечта. . .

ПОБЕДА

Без слънце,
оловносив заражда се денят
в обятията неми на нощта –
замята сив натегнал плащ –
оловен, мокър плащ обвисна над света. . .

Без слънце –
блестят самотни сълзи по оголените клони
и капят сронени по мъртвите листа. . .
Настръхнала, обкичена със плачущи цветя,
пролита тихо дебнещата смърт. . .

И ето слънце! –
лучи в немирен смях разсипват се край ней –
възторжено отбулва се лазура. . .
Смутена тя – провлича тъмен плащ смирено:
над нея люлка от лучи – безгрижно се люлей. . .

Книгата
на тайните

НОКТЮРНО

Широко безстрастно сияние
заменя лазурния ден.
В вълните на жадно страдание
догаря последния блен:

брезите бленуват и тръпнат
сами във безплътни мъгли.
Брезите насън се усмихват,
зад тях простора гори.

Минават безплътни надежди
кат жрици над черни води,
отронват се ярки рубини
от рани на бледи гърди.

Сирак
Скитник

Рисунка
към
поемите
на Едгар По

И тръпнат брезите смутени –
зад тях простора гори;
разплитат се чудни гирлянди
сред плач над черни гори.

Широко безстрастно сияние
обвива надзвездния мир.
Вълните на жадно страдание
отнисат разлюбен кумир.

О, СМЪРТ...

О, ненагледна и неведома царице из безмълвни
светове!
 Сега по-хубава си ти от нощите на Илаяли,
 по-гъвкава от вихъра, подгонящ кораби към острова
 на мъртвите
 и мамещо-гореща кат сияние на слънце, плувнало
 над ледове.
 Предвечна тишина! О, тайно битие в небитието!
 О, смърт, открий пребулените красоти и отметни
 предсмъртните вуали!

Косите ти обвиват океаните,
 горят на слънцето заплетени в вълните.
 По-дивна си ти от коралови русалки, целуващи
 делфините,
 по-мамеща от утрина из плувналия лес на глъбините.
 Лъвица си – която царствено пристъпя из пустините.
 О, ти, неведома, ела и излечи ти всяка рана.

ХОРИЗОНТИ

Разбий стъклата ти на всички прозорци,
да влезе пролетта –
безумна, зачарована!
Лучи звънящи ще се втурнат от отвън,
вълни от радост ще обвият мъртвий сън,
и може би. . . ще се пробудят пак измрелите цветя.

О, може би. . . Безсилен бях със пояса
на ярко щастие да те обвия,
и може би, сега ще смогна.
Но ти – разбий стъклата, слънцето да влезе,
и от страстта на младата земя да се опия.
Тогава може би за миг и да се възмогна.
За миг – и вечност очарована да ти открия.

ПРОТЕГНАТИ РЪЦЕ

Неведома дойде: разсипа вихър от корали и цветя,
и възвести: о, твоите уста, ако горят като дихание
на ярки мълнии,
ако във твоите очи потрепват тайни на подземни
езера –
ела! – ще срутя всички храмове зад мен, ще стрия
всички пътища,
и всички нишки и вериги ще покъсам аз... Ела!

Не те познавам аз – за сладостта на тъмното
неведомо
поднисам чашата на кипналият живот – ела!
Ще те обвия в жадните вълни на своите коси,
в мъгла ще те обвия – в златорозова мъгла.

ако тя – о, твоята душа – е нощ и светлина неведома,
ела! Ела! Боиш ли се? А. може би ще те удавя във
вълните на запаленний живот. . .
Но що? ... Смъртта е ярко щастие под кордите
догарящи на любовта,
о, възжеление на вечните възторзи!
Ти пътят на безумието запали. . . , ти пътят
на безумието запали!

Погасват зарите зад сънни пустини,
водите целуват пустинни прибрежия.
И носят се чайки над морските бездни,
тревожно политат, издигат се, пискат
и губят се бледи в прибрежната нощ.
Откриват се сенки в пустинни простори.
И лудо вълните танц вихрен подемат:
разгулно се носи над морните бездни –
политнала песен на радост безумна.
И страстно вълните прегръщат се, стенат,
и ярко се смеят, и тихо си шепнат. . .
Кръстосват зарите над сънни пустини
и кървави ласки вълните обвиват,
безумно се носят над черните бездни
звънтящи акорди от песен всевечна. . .
И страстно вълните прегръщат се, стенат,
и ярко се смеят, и тихо си шепнат.

УТРО

Кои нечакани стъпки смутиха светостта
на мъртвите олтари?
Нечакани стъпки смутиха спящото страдание на
моята душа.
Престъпнице, вървя по твоите стъпки и преди още
да запали
нощта над бездните блуждаючи венци, ще те догоня.

О, кой нечакано пробуди спящото страдание
на моята душа?
Престъпнице, когато утрото разкъсва сънните вуали
над степените ще те догоня. (О, пожали ме ти).
И кървав дъжд ще ороси надвисналите класове
(о, кой ще ме пожали!).

Пробуди ти безумното страдание в моята душа. . .
Защо? О, шепнешо ридание на умираща вълна!
Ще те настигна аз, когато и потоците заспят.
(О, пожали ме!)
А кой ще възвести на плачущото утро, че аз безумно
те обичах, о, жена?

ПОД ЧЕРНИ ВУАЛИ

Смирена:

Несмело коленичила, тя моли за прощение,
но светлий Бог умря във мъките на самоотречение,
и утрото настъпва без лучи.
Кой грешний път зад теб ще заличи –
порочна и смирена?

Смирена:

тя чака: покрай ней минават тъмни,
порочни дни в ликующа съблазън.
И чака тя: безбрежна нощ и никога не ще се съмне.
В възторга на страдания сълзите стихват:
тя вижда призраци, които се усмихват.

И чака

порочна и смирена. . .
На тъмен път сред черните вълни неясно се протака
следа от нощи на безумия и срам.
Из миналото духове възстават:
откапва кръв и плам
от пръстите на мрака.

Тя чака:

за мнозина. И може би сълзите на смирение
нов Бог ще възкресят – за изкупление
на слабите деца.
И вижда тя: грехът минава без одежди
с безстиден смях по кървави умиращи сърца.
Кръвта дими. . . и вплитат се в косите на греха
струи от смачкани надежди.
И чака. . .

ПОГАСНАЛИ ВЕНЦИ

Отбулих всички върхове и бездни на моята душа,
и всички тъмнини вълшебно осветих
и чаках те. . . и чаках те във жажда и томление,
и в моята душа – в безумната душа – светиня аз ти
отредих.

И всички тъмнини и бездни, и бездни осветих.
О, упоение на пролетни утра, целуващи възлюблени
очи!

И чаках те, разпуснал всички сребърни крила
на моя дух,
кат полски цвят, очакващ дъжд от слънчеви лъчи.

Застелих всички пътища с лазур и злато, и звезди
и чаках те. Молитвено зашепна всяка рана.

Аз виждах те: ти идеше на плаващи лучи –
всеблага и сияюща. . .
Просторите горяха в празника на пролет
предвещана.

Но ти – не дойде. Притворих всички тайни,
всички глъбини.
С отпуснати ръце проклинам и се моля аз.
О, някога ти искаше
възторга на сияние да възвестиш там! О, ти искаше
да пролетиш над всички бездни и над всички висини!

Но ти – ти не дойде. . . Погаснаха и всички светлини.
Печал, която плува над пустини!
Душата ми – блудяща скръб! Душата ми –
тя призрак в тъмнини.
Душата ми – тя никого не чака вече – тя никого
не чака.

ДА БЕШЕ ТИ. . .

Облѣх на ледна есен: сякаш ме погали
целувка мъртва. . .
Ти плът да бе от устни, дишащи корали,
бих пил дихание опиянено.

О, пленница моя!

Но тъмен шир, мъгливо-тъмна степ,
море, загърнато в зловещие и сън.
Делят ме те. . . делят ме те от теб. . .
И в тих копнеж аз чезна безприютен!

О, пленница моя!

УЩЕЛИЯ

Раздвижват стенания тъмни покои.
Коя си ти, немилостива,
разпънала мечтите ми над зеющи усои?
И стенат те с обвиснали крила окървавени.
Коя си ти жестоко-мълчалива,
обкръжила душата ми с венци – погаснали звезди.

На моите мечти кръвта зове
за отмъщение.
Горят цветя, облени в кръв по всички лесове –
заблудените рожби на душа.
Те търсят в тъмнини и падат, и умират –
измъчени и слепи привидения.

Сирак
Скитник

Рисунки
към
поемите
на Едгар По

Те стенат: моите мечти, разпънати над бездни
черни.
Умират – и кръвта изкапва
в беззвучни тъмнини.
Сред мрака езера от кръв: и мъртвите повърхнини
раздвижват само капки мерни
от мъртви кърви.

Коя си ти, безвестна и жестока,
надсмяла се над тайните олтари,
потъпкала пречистите цветя на първата молитва?
Коя си ти, жестока,
покъсала венчалните вуали
на любовта? Безстрастна нощ долитва
в затихнало зловещие. И търся те сред писъка
на моите мечти, които мрат в безумие и мрак –
разпънати.

СЪРЦЕ

Лазурно-снежен къс откъртих
от глетчерите светещи на тъмни север:
изваях слънчево сърце – лучист кристал. . .

И в него своя превъзмогнат идеал
вплътих. . . и дух на слънчев блян му влях.

Горях
като знойно дишаща задоблачна мечта
и мъртвий мрак в кристално ледна самота
сърях. . .
И цъфна то – във ярко виолетов пламък,
и цъфна то – лазурното сърце на моя снежен блян. . .

МОЛИТВА

Открий завесите, дете! – ела и, тихо. . .
проронват стихове неznайни небесата. . .
Тъй тежко е. . . и в безметежен сън пониса се душата
след тихий зов на блян иззад света. . .

Открий завесите, дете, смири се и мълчи. . .!
О, кой свещеното безмълвие пробужда?
Дете, завесите разкрий, че ангели, понесли
арфа от лучи,
прелитат плачуци над земните мечти. . .

Разкрий завесите, дете! – ела и тихо. . .
сложи глава. . . Проронват стихове
неznайни небесата.
Тъй тежко е. . . и в безметежен сън пониса се душата
след тихий зов на щастие иззад света. . .

СПЪТНИЦА

Да знам, че никога роптание не ще смути
на нощите безмълвний леден мрак
(А пътят ми през тъмнини извива към просяйнал ден
в лазурни и безбрежни висоти),
да знам – тогаз, ела, видение сред моите мечти!

Да знам – че твоего сърце е нощ и пламнал ден,
и буря, и безмълвие. . .
Че твоята душа е тих акорд от арфата на божество –
тогаз ела! – сред бури и мъгли, понесъл бих те
вдъхновен. . .

Дете, да знам,
че твоята душа е непорочен храм,
където сред предвечний мрак на нощите
възнесял бих хваление към слънчевия ден –
да знам – тогаз ела, ела, о, спътнице на моя
непокоен блян. . .

ЗАРЯ

Година бродим ний към висините –
самотни, жадни, морни, със блуждающи очи –
изгубени, залутани из кривините
на битието. . . И златокърпави лучи
от възродената, бленувана заря,
кога ли ще проблеснат?

О, чакам те задъхващ се в нощта,
заря, бленувана през векове.
Очаквам те, о, първи ден на пролетта!
Ела, ела, о, слънчева мечта,
родена в хаоса на първия мрак!
Ела, на мъртвата земя смразения труп ти облъхни,
тогава: издъхни. . .

НЕ ИДВАЙ!

Ще дойдеш ти сред мъртвий мрак
в безмълвие самотно
и мойта мъртва радост ще намериш,
и мойто мъртво щастие, обръсено с повехнал мак.

Ще дойдеш ти при мъртвий храм
на първий сън,
и живий ще оплачеш, о, мой беден блян. . .

Ще дойдеш ти с изплашени очи при мен,
пробудена от тежък, гробен звън,
и всичко ще изплачеш ти
над разтрепераните рамене. . .

ЖЕНА

Създадох божество от теб, жена,
призрачно сияние!

Умираха измръзнали най-ярките лучи
над тайни пропасти във твоите загадъчни очи. . .
И плачех –
защото беше сън, далечна свежа синина
от чужди небеса.
И молах се,
защото бе богиня зачарована,
родена в утрото на първата зора,
привикваща страстно за сладки чудеса.

И плачех, и се молах,
защото бе дихание
на коленичилата ми душа,
защото бе свръхмирово сияние,
капризно озарило кривините на пустинен път.

НАСЪНЕ

Дете, кому се ти усмихваш?
 Щастието беше сън,
 сънят – дочакано в умора щастие.
 И то, измъчено умре – измръзнал звън. . .
 Сега... кому, кому се ти усмихваш?
 Целувка пурпурна гори
 на тихо пламналите устни –
 и бисерни, разсънени зари
 пробуждат се под тъмните ресници.
 Насън разсипани коси: усмихват се,
 обръсени от снежна пролет със измръзнали цветя. . .
 Насъне призоваваща усмивка!
 Дете, кому се ти усмихваш?
 Нали последната ридающа целувка
 умря над мъртъвци?
 Сега. . . кому, кому се ти усмихваш?

ЦЕЛУВКАТА НА ДЕНЯ

Лилия, разцъфнала в смарагдови води
 съм аз. . . И мамя те с дъха си. . .
 Обичам слънцето и яркый смях на пролетта,
 и жаднодишащи предутрини, окъпани във пурпур
 и роса.
 На нощите прозрачния покой обичам. И стихналите
 тъмнини,
 обкичени с гирлянди сребърни звезди. . .
 Ще дойдеш ли при мен? . . .

Лилия, разцъфнала под ярките целувки слънчеви
 съм аз –
 и мамя те, и мамя те с дъха си.
 Обичам трепета на пламналата страст,
 и страстното дихание на жаждущи уста.

и свежий волен дъх на степите безкрайни.
Обичам слънцето и яркия живот, и първите цветя –
ще дойдеш ли при мен? . . .

Лилия, разцъфнала над светещи води
съм аз и мамя те, и мамя те с дъха си. . .
Обичам аз безумните прегръдки
на политнали вълни,
целувката на сочнорозови уста,
обичам вихрен танц. . . лучи, цветя, разсипани
сред тъмнини. . .
Обичам слънцето и яркия живот, и първите цветя –
ще дойдеш ли, ще дойдеш ли при мен?

В СИЯНИЕТО НА НОЩТА

Прозрачна люлка от лучи, обвиснала над светли
бездни,
и тихичко мечта мечтата ми люлей,
и дивни сказки и разказва за тайните при звездни –
и тихичко мечта с разсипани коси мечтата ми
люлей. . .

Във златни люлки от лучи, обвиснали над нощ,
която си отива,
мечта-царица тихичко мечтата ми приспива. . .
И ангели, прибулени с вуали снежни сипят
венци от грейнали звезди над ней. . .

Мечта-царица тихичко мечтата ми люлей
и шепне ѝ насън за щастие, за сребърни простори.
И ангели, разсенили криле, смилено бдят над ней:
нощта прозрачнобледа безмълвно си отива. . .

ГЛЪБИНА

Под тъмносин вуал поглеждат тъмни езера.
 Във тях: цветя и страст, и вихър, и лучи. . .
 О, дай да се окъпя в блясъка на твоите очи,
 о, жена!

Под тъмнотрепетни ресници –
 преливат се – блестят прозрачнобистри езера,
 облени
 от тихата усмивка на възраждана душа. . .
 О, дай да се окъпя във вълните позлатени
 на твоите очи, жена!

О, дай, жена, да се изгубя в тайните на твоите очи,
 о, дай, че химна на възраждане звучи
 по всички кръстопътища на пролетта.
 О, дай, о, дай, жена. . .!

ТЯ ИДЕ. . .

Тя иде – моята печал,
 измъчена от призрака на тъмно щастие,
 завръща се със устни кървави, заметната в засенений
 вуал

на мъртъв идеал,
 завръща се с усмивката на есен. . .
 Нима умря, о, моя тиха радост?

О, сянка на ласкающо забвение!
 С развихрени, тъмнеющи коси,
 обвий съня на сетните в безумие отронени сълзи!
 Над мировий ехтеж ме тихо отнеси
 и над измръзналите устни
 сложи целувката на сетния красив подем,
 издъхващ в своето безумие:
 целувката на болностихваща в небитието песен. . .

ГРОБНИЦА

Безмълвие и смръзнала печал. . . Сред бяла степ
самотна гробница от мрамор чер тъмней. . .
Цветя измръзнали насън, оставени отдавна,
оснѐжени ридаят тихичко край ней.

Цветя разсипани в снега – от някого погалени
отдавна,
измръзнали ридаят тихичко край ней.
По чистий сняг личат самотни стъпки и губят се
в степта. . . Далеч: безмълвна гробница тъмней. . .

СНЯГ

Безшумно сняг се стели по мъртвите листа:
снежинките целуват смирено мъртвците
и кичат ги с одежди нови и сребърни венци.
Безшумно сняг се стели по мъртвите цветя –
погаснаха и дните. . .

И слитат тихичко снежинки по смръзнали сърца:
насън те леко се усмихват на видена мечта
и бледен трепет пламва под ледени одежди. . .
Безшумно сняг се сипе по нашите сърца –
пристъпва плачуща нощта. . .

Сирак
Скитник

Рисунка
към
поемите
на Едгар По

СПОМЕН

Над снежни равнини трепери скръбно сребърен вуал
от лунни сънени лучи.
Из мълчаливий лес пристъпва сянка – нашата печал –
и броди до зори по сребърната степ.

Извива път край черни дървеса:
по него ототдавна пътник закъснял
покоя с плахи стъпки не смущава...
И черни лес мълчи, забулен в своята печал...

Не помниш ли? – о, призрази на сън несвесен!
 Пак виждам те: разцъфнал цвят в зелените вълни
 на пролетния лес. . . и чувам смях възторжен – песен
 на падащи струи от сребърни потоци. . .

Не помниш ли? – под сплетените сенки на леса
 целувахме ний първите усмихнати цветя
 на пролетта. . .

Сега. . . (о, скръбни призрази). . .
 Край черни дървеса
 извива път и губи се пустинен из степта. . .

НЕ ИДЕ ЛИ?

И дойде ли – кажете му: тя тихо плака
 и жаждуща задряма.
 На вишните последний цвят окапа,
 калинки пламнаха по ниви разлюлени. . .
 Озарени
 от ранно щастие, пробуждат се забравени цветя. . .
 – Не иде ли?

И дойде ли – кажете му: тя дълго плака
 и жаждуща заспа.
 На вишните и сетний мъртъв лист окапа,
 последните ридяущи цветя умират осланени. . .
 Озарени
 от късно щастие, заспиват стихнали простори.
 – Не иде ли?

И дойде ли – кажете му: тя спи – тя дълго плака
и жаждуща заспа над мъртво щастие.
Извиват вихри смръзнали снаги и хищно чака
нощта, приведена безмълвна над пустини поледени,
от леден плам горят далечни хоризонти. . .
озарени
– Не иде ли?

ДАНО СЕ НЕ ПОСРЕЩНЕМ!

Аз: тъмна нощ родена в висините съм.
А ти: надзвездна призрачна мечта,
блуждающа неведома из тъмнините й,
и пеюща – възсаянала над всяка земна суета. . .

Аз: плачуща беззвездна глъбина съм –
все вечна нощ без ден. . .
Ти: утро пролетно, възсаянало сред тъмнините й –
възкресен зов, сред утро розово роден.

ЛИЛИ

Лилий! – дихание на лилии пробудени
 от химна на докоснати струни. . .
 най-хубава мечта на жаждущий поет.
 Лилий! – сияние на млечен път
 сред тихи тъмнини. . .
 на пролетта най-милвания цвет. . .
 Лилий! – пробуждане на утринна, окъпана
 в усмихнати сълзи! –
 видение сред падащи звезди. . .
 Лилий! – о, янтарнопрозрачен плод, притулен
 в обвиснали лози. . .
 Вълшебно отражение на лилия в смарагдови води. . .
 Лилий! – страхлива бяла чайка,
 докоснала водите
 на пурпурно море – незнайна отлетяла. . .
 Лилий! Лилий! – царица на мечтите –
 най-хубав сън през утринна, отдавна потъмняла. . .

ЩЕ ДОЙДЕ ТОЙ

Ще дойде той – отдавна дебнещият ден –
 ще дойде той – и тебе вихър заледен
 кат мъртви цвят от хубави мечти
 ще те отвей – и: лека нощ, покойнице! –
 и лека, и прости!

Усмихващ се: а нощ – безкрайна нощ тъмней
 зад блясъка на твоите очи. . . но ти се пак засмей!
 О, знам. . . о, знаеш го, дете, и ти –
 но – все пак гордо се надсмей! – ела и вихрено
 да доизпием
 отровний сок на всички сладости. . .

ДА БЯХМЕ СЛЪНЦЕ НИЙ!

От тук поснежен път се губи
в нощта: край поледени съсипни. . .
Тя горко плаче – моята душа сред тъмнини,
безсилна мъртъвците да разлюби.

Погаснаха звездите – и ти не си при мен,
душата ми: тя горко плаче из безкрая на нощта. . .
Да бяхме – ти и аз – негаснали зари от хубав ден!
Да бяхме слънце ний сред таз пустинна самота!

Да беше ти при мен – да бяхме слънце ний
разкъсало мъгли и тъмнини. . .
Но горко плаче тя сама – душата ми – и търси те
сама неவிждаща и падаща из пропасти и съсипни. . .

ЕСЕН

И търся те: без път под тежки небеса.
Изгубих те – и спомена за теб забвение обвива,
о, моя хубава, отхождаща мечта. . .
И може би ще дойдеш пак: разплакана и кающа –
сама. . .
Но знай: мечти, цветя – о, всичко прецъфтя – там
никой не отива –
в светинята на моята душа.

И дверите, притворени отдавна – мълчание
и пустота:
безмълвно чер бръшлян руините обвива. . .
Напролет там цъфтят натъжени и бледи теменуги
и тихично умират без лучи. . . Там никой не отива. . .
Изгубих те, но може би ще дойдеш пак –
възрадваля и моята душа.

ГРЕШНИЦА

Възвеждам те по ледни стръмнини
 пред дверите на паднала душа –
 безмълвие и пустота. . .

Ще възроптаеш ли?

Разпъвах я сред заледени тъмнини
 самотна, плачуща: душата-грешница.
 И ето я сега пред теб смирена, кающа –

ще възроптаеш ли?

И ето я – ридающа, приведена над мъртви съсипни,
 о, моята душа пребулена те моли!
 Дете, което чаках сам сред мрак и самота –

ще възроптаеш ли?

ВЪРНИ СЕ. . .

Ела, върни се пак, о, моя милвана мечта!
 Не бе: ни призрачен венец от ледени цветя,
 ни бронзов звън, издъхващ на беззвездна нощ
 из тъмнините,
 ни сянка мълчалива, бродеща в томлене из нощта,
 ни лека пурпурна мъгла, почиваща на майска утрин
 в косите,
 нито коралов блян, повехнал от целувките на есента,
 а нежна плът на божество – и плът, и дух. . .

Открехна мълчаливо дверите на моята душа,
и тихичко,
кат призрачен венец от ледени цветя,
кат бронзов звън, издъхнал на беззвездна нощ
из тъмнините,
кат сянка мълчалива, бродеща в томлене из нощта,
кат лека пурпурна мъгла, покъсана на майска утрин
от лучите,
като коралов блян, повехнал от целувките на есента,
изчезна ти: невестома, загадъчна –
пребулено сияние. . .

СВЕТИНЯ

Аз ида – и посред мълчанието на нощта
възпламва ден.
О, чуден ден! – о, щастие сред самота. . .
В опиянение надземно – не храм:
надзвездия – свещени висини ти отредих
сред блясъка на всички нови пролети. . .
Там: подножие и Бог съм аз,
ти: девствена мечта. И никога порочний плам
на възжелание похотно не ще те озари. . .
пред теб в безмълвие гори сърцето на
страдалец.

Аз ида – и посред мълчанието на нощта
възпламва ден –
светинята на твоят щастие, о, чакана мечта. . .

УСМИВКА

Обвиснал в тъмнини полуразцъфнал цвят си ти.
 Аз – слънце съм: ще цъфнеш ти
 под треперящите лучи на моите целувки,
 пробудена от сън, с венец от грейнали мечти
 на сънени коси.

Възсепнато дихание среднощно съм –
 възкресен зов над теб през ранна утринна ще прозвучи
 и теб от сън в одежди леки ще пробуди
 на ново щастие сред позлатените лучи –
 с венец на сънени коси. . .

ТРЕПЕРЯЩИ УСТНИ

О, хубав ден на мойто щастие!
 В безмълвие те възжелах, жена,
 и ти ела! – в одеждите на пролетта,
 че бели кринове цъфтят по твоите стъпки.
 И ти ела! – сияние и тъмнота!

О, хубав ден в пустинята на мъртвите!
 Жена, която възжелах сред тиха самота,
 не видиш ли, че кринове цъфтят по твоите стъпки?
 Не чуеш ли? – сред сънното дихание на хиляди сърца
 зове ни тихично далек пребулена мечта. . .

Сирак
Скитник

Рисунки
към
поемите
на Едгар По

СЕНКИ

От сенки злати от издъхващия ден
по твоите разсипани коси треперят. . .
И тихичко покъсан луч – смутен
целува галено усмивката на твоите уста.

Ще дойде ли нощта?

Догасва сънен жар в далечни небеса,
заспиват тихи сенки над пустинни равнини. . .
Пристъпваме сами в безмълвний парк

от черни дървеса –

усмихнати пристъпваме сами по мъртвите листа.

Тъй тиха е нощта. . .

И виж: по твоите коси треперят
покъсани немирни лунни сенки. . .

Там: капят, тихичко се стелят
по спящи хризантеми плачуци листа. . .

Тъй тиха е нощта. . .

СТРУНИ

Отпаднали коси – над треперящите струни
на молеща китара. . . Зовеш ме ти сега:
из тежкий дъх на есенната нощ понисат се вълни
от спомнен трепет на забравена тъга. . .

Сега – пробудена от сън – зовеш ме ти.
Из топлий зов, понесен от ридаючи вълни,
преплитат се политнали целуващи мечти
на лудо щастие. . . от миналите дни. . .

Аз ида – и безумно ме зовеш сега! . . .
От твоя страстен зов, възпряна есента
забрави късните цветя на нашто щастие. . .
Сега: зовеш ме ти – аз нося ги, цъфтящи под снега. . .

ЗИМНИ АКВАРЕЛИ

1. Степ. Лес. И стълпове дим.
И път: пустинен нелюдим.
Простори рано побледнели,
брези – венчално разцъфтели.
2. На ъгъла фенер:
и бели пеперуди,
кръстосващи луди
през огнения кръг.
3. Печално и бяло.
И черно езеро, разляло
изстинали води.
По белий бряг – следи
от нечий нозе. Брези.

4. Поснежен път през лесове.
Един, два, три – цветове,
разхвърляни, отронени случайно.
Една, две, три. . . следи –
на мъж и на жена.
Далече някой викна: ау. . .
Смях. Звън на бягаща шейна.
5. Опушени тръби – редица:
Розова – из прозорец подадена ръчица
и гълъби, накацали по ней.
Слънцето на бели покриви се смей. . .

ТРЕПЕТ

Притулена зад пурпурни завеси,
тревожно вгледана навън във бездните на мрака,
аз знам – че тя ме чака. . .
Тя: тихий зов на щастие, което се пробужда. . .

Аз знам, че трепетно ме чака тя
в яркослънчев ден превърнала нощта.
И носи я на дишащи крила пробудена мечта –
насън зове я тихичко зад звездни далнини. . .
Аз знам – че жаждуща ме чака тя.

Притулена зад пурпурни завеси,
тревожно вгледана във бездните на мрака,
аз знам: че тя – че мойто щастие – ме чака
с възпламнали целувки на коралови уста. . .

ДВЕ ПРОЛЕТИ

(Andante)

Над бездни сияющи, над бездни чарующи
ний плаваме кат облаци от ранни предпролети –
ти: ярко видение на бяло предвестие,
аз: тъмно предверие на страшно зловещие.

На сяпо мгновение жестоко слияние:
ти: лунно затишие в бяло одеяние,
аз: черна разпъната мечта умирающа,
отвеки звучаща в безсилно проклятие.

Ти: нежна предутрина в тихо смирение,
аз: вечер умираща, пълна с видения.
Ти: корда трепереща в безумно забвение,
аз: песен издъхваща в блудящо стремление.

Над бездни чарующи, над бездни сияющи
ний плаваме кат облаци от чужди предпролети;
аз: странник, отхождащ на отдик в смирение,
ти: слънце, възхождащо пред хор песнопения. . .

ПРОСТОРИ

Безмълвие, Загадка, Тъмно – комуто
 ужасът и мракът
 иззидали са черни храмове от кърви и тела. . .
 О, знам: мъгли от тъмнини и горести над мене
 ще заметнеш. . .
 мъглите ще разкъсам аз – да гледам слънцето
 и яркият смях на синините. . .
 Безмълвие, Загадка, Тъмно – пред ледните нозе,
 комуто древността
 поднесе красотата, непорочността и бурния полет
 на търсящ дух.
 О, знам: на пътя ми ти заледени планини
 ще възвисиш –
 по тях ще се възмогна в висини – по върховете им
 горящи –
 по-близо до обятията слънчеви. . .
 Ще хвърля мълния и вихър в немощния ти лик. . .
 И погледни: аз онзи съм, когото си създал от кал.

УТРО

Пробуждам се от тежък сън: горят и бездните,
 и мрака.
 Край мен пролитат звънки розови стрели без път. . .
 По чистият сняг следа от кърви се протака:
 далече: бягащата нощ притиска раната на своята
 гръд
 с косите си.

СИНИНА

Душата ти: звънтяща глъбина на езеро планинско:
и глетчери горящи, и призвездни висини
оглеждат се във нейните прозрачни глъбини.
Душата ти – вълни люлеящи венци от лилии.

Душата ти – безбрежна синина
на чужди светове. . . Еднъж насън
възсепнат от неземен звън
пробудих се в душата на дете и там:
навеки се изгубих.

БЯЛАТА ЦАРИЦА

Кой в бяла нощ обвива в снежни бури ледний свят,
и тихий сън на своята възлюблена,
на своята възлюблена?
Ела, царице моя, в лазура на предутрини и мекий цвят
на сребърни цветя ще те обвия аз – ще бъдеш моя ти,
о, моя ти: о, жажда на ласкающа любов!
О, моя ти. . . Кой в бяла нощ пребулва всички
светила,
кой в бяла нощ погасва всички кандила?
Когото ти обичаш кат сиянието спящо над вулкани,
когото ти обичаш повече от тъмните зеници на очите
си, те чака.
О, моя ти! – ръцете ми те търсят.
И ще погаснат всички светила над бездните,
под бездните.
И ярко ще възпламне то: предвечното слиание на две
сърца.

КЪДЕ?

Къде отвежда моя път?
Светът
какво ще ми даде, какво аз ще му дам?
Не знам.

В безсмисъла на всеки ден умирам
и чакам утрешния: може би ще има слънце.

СКРЪБНА ВЕЧЕР

В помръкналий покой на моя дух –
там бди една.
Не смея да я назова. Една. Сама – безбрежие,
и страшна тишина.

И гроб един
по сянката на тма тъмнее.
Над него крин
цъфти – болезнен крин – без дъх.

Сирак
Скитник

Рисунка
към
поемите
на Едгар По

БЛАГОВЕСТ

Ангели бели на бяло предвестие
в бяла предутрин над нас пролетяха: . .
Вишните цъфнали къпят корони –
бели корони във бяла предутрина.

Ангели бели на бяло предвестие
в бяла предутрин дълго тръбиха.
Звънко тръбиха, предпролет вестиха –
бяла предпролет сред бяло сияние.

ДОГАРЯ

Издъхващи желания: последните стрели на слънце,
което царствено умира във кръвта си.
Лучи, които ще издъхват
и плачат пред смъртта си.

На гълъби разкрийлените силиуети
откриват се на розово небе,
и чезнат. . . Пламъци зад черни лесове догарят:
последните подеми на простреляни полети.

ОГНЕНАТА ТАЙНА

Събужда се страстта.
Порочни съд на щастието политна да се разбие
и в писъка на жаждущи желания да се опие.
Разкъсана, нощта
гори кат алени петна от свежа кръв,
и в нея хищно се преплитат безумие и грях.

Разкриват се запалени завеси,
политва стръвно жаждущата плът,
и мракът оживява: красив и мамещ, на всеки
очаква обнажения грях. кръстопът –

Запалват се и всички лесове. Просветват бездните,
рушат се висините. Запалени отпадат и призвездните
колони. . . и тайната: погасва. . .
И някой кървав дух димящото сърце на яркий миг
отнесе. . .

Спи наситена страстта.
Отломки от съкровище разбито стенат
в прозрачността на белий ден.
Над тях отпадат тихо златните листа
на закъснели възжеления, просветнали лениво
изпод руини и натегнал сън. Обезлюден,
светът е гробница, която чака пролет.

ДОГАРЯ

Вразсвета тих на предвечерията сънни
обвисват бледите гирлянди на брезите.
Под тях: избягали широко в дълбината –
прозрачни и бездънни –
почиват злати небесата.

На пролетния ден най-хубавия час
отлива злато по затихналите езера.
И то гори, като неодолима страст
по устните на неотрогнати сърца.

На пролетния ден най-хубавия час
чертай безстрастно кървави следи
по чужди хоризонти. Догорела страст
възпламва и гасней по позлатените води.
Нощта прикрива тайните – сами.

В ДВАНАЙСЕТИЯ ЧАС

„Усни моя радост. . .“
К. Бальмонт

Полусънни желания протягат ръце –
о, спи, моя радост, заспи!
Полусънни желания протягат ръце –
о, някой от тайната чаша отпи.

Усмивка насън се отронва смутена,
о, спи, мое щастие, заспи!
В изплашени, сънни очи възродена
възлиза луната с прикрити ресници.

Нощта ще догасне. . . и младите страсти.
Усмивнати сълзи крилата ще къпят.
Покрови беззвучни под нас ще отпаднат
и страшните тайни насън ще отстъпят.

Ти спи, моя радост, печал полунощна,
пътища бели опасват земята –
утрото ветви от бели акации
по всички извиви за нас ще размята.

От пазена тайна сърцето ранено.
на розово ложе молитвено чака.
Ти спи, моя радост, о, горка надежда! –
предчувствия шепнат обети сред мрака.

О, БЕЗИМЕННА

Възпламнала, душата ми ще те потърси:
защото извора, живота и смъртта си ти –
самородената в мечти,
ласканата от толкова слънца.
Всевечно младата, тъй гордо силна
в самозабравата на мъката родилна.

И тук, и там – под чужди хоризонти –
след теб, през грях, през срам,
през огнения кръг на тайна правота,
изгубен ще те търся и глух – ще те зова,
и ще молиствам ням
в самозабравата на някаква пияна красота.

ДОГАРЯТ НАШИТЕ КАНДИЛА

Нощта ще дойде черна, вечномълчалива
и кой ще ѝ разкаже на слабите безвестната тъга?
Нощта ще дойде чернокаменна, немилостива
със кървави комети по своята снага.

От смъртните никой не ще се възправи
да хвърли проклетия на вечната тма:
и сетний син слънчев отдавна забрави
одеждите ярки на своя баща.

Нощта ще дойде черна, с черни пътища
кръстосаха отвеки наште съдбини
и ний, деца заблудени, по всячки рѣтища
запалили безплодни кандила, щѣ чакаме смирени.

От смъртните никой не ще се възправи
да хвърли проклетия на вечната тма:
и сетний син слънчев отдавна забрави
одеждите ярки на своя баща.

И тук, и там – предвечно призиване,
и аз след теб – безименно страдане,
незнаещ да те назова,
несмеещ да те призова,
и вечно търсец и отвеки сам –
след теб през грях и срам.

Да би възвила таен лик
на някой кръстопът, да би се ти вестила
с протегнати ръце, напълнени с цветя –
тъй дълго търсеца с благослѡви на уста. . .
Да би се ти вестила – о, безумно сладък вик
събудил би ущелията черни, о, безименна!

ПРИ КРАЯ

О, ето ги пред мен – на пролет плачуца
измрелите цветя –
разкъсани одежди златоткани и разбити вази
в спокойно просветление на мъртва красота.
О, ето ги – последните цветя на слънчевите дни.

О, бели мъртвци на щастие пияно!
Ела да ги оплачем – ела да утешим
и страшно възридалите души,
и спомена за хубавите дни да възкресим.

На гърка скръб сълзите тихо
обръсиха навеки нашият път:
и плачеш ти, и плача аз – оставени деца
сред черни лесове на тъмен кръстопът.

ПОКРАЙ

Следи
от бледи спомени на пролети, отминали край мен.
Край мен отминали.

Но спи сега тя – моята печал – и ти я не буди!
О, мой блуждающ блян, о, мой сиротен блян!

Следи
от златните стъпки на бяло щастие, отминало
край мен.
Край мен отминало.

О, ти я не буди – о, моята печал – о, ти я не буди!

Следи
от стъпки на жена, отминала край мен.
Край мен отминала.

О, скоро ще се съмне. . . – о, моята печал –
о, ти я не буди!
Че горко ми, мой беден блян, о, горко ми,
сиротен блян!

ЕДНО СЪРЦЕ

На златни бряг на сребърно море
намерих таз, която търсеше душата ми.
Тя плачеше. Аз дадох и сърцето си:
тя слънцето погледна и странно се усмихна.

Еднъж: разби тя своята играчка –
земята се обля със млада кръв.
Тя слънцето погледна и странно се усмихна,
и оттогава – то погасна.

АЗ ГИ ВЪЗНЕНАВИДЯХ

На мене гледат две очи,
замислени очи, които аз познавам.
Очите, за които аз душата си на стихове разнищих,
и те се не усмихнаха. Нитò веднъж.
Нито една сълза от тях се не пророни –
нито веднъж.

Студени и замислени очи.
Те всичко хубаво убиха в мене.
По пътя на живота отминавам
сам.

Сирак
Скитник

Рисунки
към
стиховете
на Теодор
Траянов

ДВЕ РЪЦЕ

О, мъка на разкъсани души! –
събужда се деня сред розови мечти –
о, не за теб, о, не за мен! –
напразно търсиш ти,
напразно търся аз – и в теб, и в мен
това, което ототдавна го живота разруши.

Събужда се деня
за мъки и падения.
Събужда се гласа на тъмни угризения.
Напразно ти зовеш,
напразно аз зова:
не ще го ний възвърнем, не – съня
на хубави видения.

Събужда се деня –
той розови ръце протяга –
о, не за теб, о, не за мен!
Усмихна се, погали и избяга –
погали и избяга той – съня
на хубавия наши ден.

ЛУННИ ХОРОВОДИ

Бял път се губи в лесове –
край него диви рози спят.
На тихи стройни редове
мечти по него се редят.

Една, две. . . по покръви побледнели
некапващи сълзи трептят.
В пияна прелест нацъфтели,
корони сребърни блестят.

Бял път белее в лесове –
край него диви рози спят.
На тихи стройни редове
мечти по него се редят.

То беше сън – но аз ще дойда пак:
то беше сепнат стон на жажда,
на щастие изненадано внезапний вик.
То беше, знам, начало на една порочно-сладка нощ:
то бе на първий грях учудено-вълшебний лик.
– То беше сън – но аз ще дойда пак.

ПРОЛЕТНИ АЛЕИ

От вишните
откапват цветове.
Струят се аромати
от бели брегове.

По старите алеи
упойващ сняг
подвява вятърът –
и бели полилеи
люлеят се над тях. . .

ДЕН

Прозрачна издъхва сред звънко сияние
болно сразена нощта:
сплитат се песни с последно стенание –
тръби възторжен денят.

Рози въздушни сипе зората:
сплитат лучите светли гирлянди,
ангели слитат от небесата,
сипят, разсипват ярки рубини.

Плават прозирни леки вуали,
чайки сиротни, чайки далечни
раждат се, блесват в златни потоци,
звънко отскачат водни кристали.

Леско запяват бледи тръстики –
слънчеви капки по тях треперят,
сронват се, пламват, тихо простенват:
мрежа златиста над тях обвисва.

Прозрачна издъхва сред звънко сияние
болно сразена нощта:
сплитат се песни с последно стенание –
тръби възторжен денят.

СЛЪНЧЕВ ДЕН

По вълнисти падъни
вятър люляки люлее.
И над лилови вълни
сребърно се слънце смее.

Вятър люляки люлее,
и сред лилови вълни
бяла шапка се белее –
розово се слънце смее.

ОТМИНИ!

Отмини пребулена – не искам да надзърнеш
в светинята на болното сърце,
къде и сам не смея да пристъпя. . .
Нали, о, хубав сън, не ще възвърнеш
смеха на миналите дни?

Не искам, щастие забравено, да разбереш
със влажни погледи това, което
насаме сам не смея да отбуля.
Нали, о, жаден – ти не ще ме напоиш
и тъмен – ти не ще ме озариш.

В ДВАНАЙСЕТЯ ЧАС

Насъне въздишка печална простена
и мрачните тайни насъне смути.
Ръка се прозрачна на ложе отпусна
отново унесена в сънни мечти.
Догаря лампада. И сенки играят:
прозрачни и меки преплитат се, падат,
и образи мъртви, блудящи из мрака
беззвучно тъмите смилено ласкаят.
Насъне въздишка печална простене.
Догаря лампада и сънни надежди
настъпват на пръсти безплътни, стълпени
над нечие тихо, смилено легло.
Часовник повиснал безстрастно вещае
на всички надежди жестокия край. . .
Из тъмния ъгъл мъгливо сияе
небрежно повиснала спяща ръка.

ЩЕ ДОЙДЕ ДРУГ

О, погледни! – далеч умират тайните
 на сляпо чакащи души
 и буря с кървав дъжд разкъсва
 безкрайния лазур на дрипи, висещи зловещо.
 Молитва мрачна към изгубените небеса –
 кому е нужна тя?
 Безумно някой мина: слънцето издъхна,
 измряха лесове столетни,
 пресъхнаха реките
 и рани на безцветното небо възпламнаха. . .
 Земята кандилà блуждающи запали
 над своите мъченици. . .
 Тъмната недовърчиво звучи, небето чака:
 ще дойде друг и мрака ще разнищи
 и ярко ще запее,
 и сенките на стария ужас ще отгони,
 ще отгони. . .

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор от Светлозар Игов/5	
Утро/13	
Песента на пурпура/14	
Утро/17	
И върна ме. . ./18	
Тогаз ела. . ./19	
Светлина/20	
Ден и нощ/21	
Усмивка/22	
Сред танца на лучите/23	
Пурпурно утро/25	
Злъчни гриви/26	
При глетчерите/27	
Победа/28	
Ноктюрно/31	
О, смърт. . ./34	
Хоризонти/36	
Протегнати ръце/37	
Вълни/39	
Утро/40	
Под черни вуали/42	
Погаснали венци/44	
Да беше ти. . ./46	

Ущелия/47
Сърце/50
Молитва/51
Спътница/52
Заря/53
Не идвай!/54
Жена/55
Насъне/56
Целувката на деня/57
В сиянието на нощта/59
Глъбина/60
Тя иде. . /61
Гробница/62
Сняг/63
Спомен/65
Не иде ли?/67
Дано се не посрещнем/69
Лилй/70
Ще дойде той/71
Да бяхме слънце ний!/72
Есен/73
Грешница/74
Върни се. . /75
Светиня/77
Усмивка/78
Треперящи устни/79
Сенки/81
Струни/82
Зимни акварели/83
Трепет/85

Две пролети/86
Простори/88
Утро/89
Синина/90
Бялата царица/91
Кому?/93
Къде?/94
Скръбна вечер/95
Благовест/97
Догаря/98
Огнената тайна/99
Догаря/101
В дванайсетия час/102
О, безименна/104
Догарят нашите кандила/105
При края/108
Покрай/109
Едно сърце/110
Аз ги възненавидях/111
Две ръце/113
Лунни хороводи/115
О, страх ме е, дете/116
То беше сън/117
Пролетни алеи/118
Ден/119
Слънчев ден/121
Отмини!/122
В дванайсетия час/123
Ще дойде друг/124

Сирак Скитник
ИЗПОВЕДИ

Редактор на изданието
Иванко Николов
Библиотечно оформление
Богдан Мавродинов
Коректор
Павлина Павлова

Изданието е възпроизведено по единствената издадена книга на автора, отпечатана в печатница „Надежда“ в Сливен през 1910 г. без първия цикъл „Изпитания“ (предимно ранни стихотворения).